

**LABAS VETERINĀRĀS PRAKSES VADLĪNIJAS
PĒCOPERĀCIJAS/PĒC ANESTĒZIJAS ATLABŠANA**

IEVADS

Labas veterinārās prakses vadlīnijas “Pēcoperācijas/pēc anestēzijas atlabšana” (Vadlīnijas) ir izstrādātas, pamatojoties uz 2013.gada 10.septembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 768 “Prasības veterinārmedicīniskās prakses iestādēm un veterinārmedicīniskā pakalpojuma sniedzējiem, to reģistrācijas un reģistrācijas anulēšanas kārtība” 9.1. apakšpunktu, kas paredz, ka veterinārmedicīniskās prakses iestāde nodrošina labu veterinārmedicīnisko praksi atbilstoši Latvijas Veterinārārstu biedrības izstrādātajām vadlīnijām.

Vadlīnijas nosaka ieteikumus atlabšanai pēc operācijas vai pēc anestēzijas pielietošanas.

VADLĪNIJU IZSTRĀDĀTĀJS

Latvijas Veterinārārstu biedrība

VADLĪNIJU UZDEVUMI

- Noteikt ieteikumus veterinārmedicīniskās prakses iestādei dzīvnieka atlabšanai pēc operācijas vai pēc anestēzijas pielietošanai;
- Sniegt informatīvu atbalstu veterinārārstiem par rīcību pēc operācijas vai anestēzijas pielietošanas.

VADLĪNIJU MĒRĶIS

Vadlīniju mērķis ir veidot vienotu izpratni par darbībām dzīvnieka atlabšanai pēc operācijas vai pēc anestēzijas pielietošanai, tādā veidā uzlabojot veterinārmedicīnisko aprūpi.

NORMATĪVIE AKTI

- Veterinārmedicīnas likums;
- Dzīvnieku aizsardzības likums;
- 10.09.2013. MK noteikumi Nr. 768 “Prasības veterinārmedicīniskās prakses iestādēm un veterinārmedicīniskā pakalpojuma sniedzējiem, to reģistrācijas un reģistrācijas anulēšanas kārtība”.

1. ATMOŠANĀS

- 1.1. Atmošanās ietver visu procesu, kas sākas pēc anestēzijas un/vai operācijas beigām līdz pat brīdim, kad dzīvnieks ir pilnībā atmodies, mundrs un visi dzīvībai svarīgie rādītāji ir normas robežās.
- 1.2. Ja veikta intubācija, uzreiz pēc operācijas veterinārārsts vai veterinārārsta asistents izsūc gaisu no endotraheālās caurules un izņem to ārā, iepriekš pārlicinoties, ka dzīvnieks patstāvīgi spēj elpot un ir parādījies rīšanas reflekss. Pārbauda CRT (kapilāru pildīšanās laiku) uzreiz pēc operācijas un līdz tas nonāk atmošanās būrī/boksā.
- 1.3. Atmošanās laikā veterinārārsts turpina pārbaudīt CRT un novēro operēto vietu – vai nesākas pēkšņs pietūkums vai asiņošana.
- 1.4. Kucēniem vai kaķēniem, jaunākiem par 4 mēnešiem, pēc pilnīgas atmošanās piedāvā nelielu daudzumu konservu. Ilgstoši mostoties, var attīstīties hipoglikēmija.
- 1.5. Ja kucēni vai kaķēni, kas ir jaunāki par 4 mēnešiem, nepamostas 15 – 20 minūšu laikā, tad tiem uz smaganām var uzsmērēt medu vai sīrupu.
- 1.6. Agresīviem vai potenciāli agresīviem kaķiem un suņiem intravenozo katetru izņem ārā, tiklīdz dzīvnieks sāk mosties. Pārējiem dzīvniekiem to atstāj līdz pilnīgas atmošanās brīdim, lai būtu iespējams ielaist zāles intravenozi neatliekamajos gadījumos, pie sāpēm vai atkārtotas sedācijas.
- 1.7. Pirms dzīvnieka atdošanas īpašniekam, tam vēlreiz pārbauda operācijas vietu un pārlicinās, ka visas izdarītās manipulācijas ir reģistrētas.

2. PAPILDUS MANIPULĀCIJAS

Veterinārmedicīniskā iestāde nodrošina šādu darbību veikšanu:

- 2.1. Medikamentu ievadīšana atmošanās laikā – to dara, ja ir nepieciešams ievadīt zāles, kamēr dzīvnieks vēl nav pilnībā pamodies. Visas ievadītās zāles atzīmē pacienta kartiņā.
- 2.2. Dzīvnieka sakopšana – ja nepieciešams un vienojoties ar īpašnieku, pirms pamošanās var apgriezt nagus, iztīrīt ausis, apstrādāt pret parazītiem, izņemt ērces u.c.
- 2.3. Datu ievadīšana – visi dati jāievada pilnībā un jāpārlicinās, vai visi iesaistīties kolēģi ir to izdarījuši. Visas ievadītās zāles ir jāieraksta pacienta kartiņā – aktīvā viela vai komerciālais nosaukums, daudzums, ievadīšanas veids un laiks. Tas pats attiecas uz veiktajām procedūrām atmošanās periodā.
- 2.4. Ja dzīvnieka atmošanās laikā pie tā atrodas arī dzīvnieka īpašnieks/turētājs, jānodrošina, ka viņš netiek atstāts bez uzraudzības.
- 2.5. Veterinārārsts informē dzīvnieka īpašnieku/turētāju par brūces kopšanu un apstrādi, kā arī nepieciešamības gadījumā vienojas par atkārtotās vizītes laiku.

3. BŪRU UN BOKSU IZMANTOŠANA

- 3.1. Dzīvnieku pēc operācijas pārvieto drošā, siltā, tīrā būrī vai boksā, kas atbilsts izmēram.
- 3.2. Agresīvi vai potenciāli agresīvi dzīvnieki tiek ievietoti būrī, uz kura izvieto brīdinājumu.
- 3.3. Kaļus var pārvietot uz pārnēsājamo kasti, tiklīdz tie atrodas sēdus pozā.
- 3.4. Būrī vai boksā izmanto mitrumu uzsūcošos paklājiņus;
- 3.5. Būrus un boksus uztur tīrus un sausus, pārlicinās, ka pēc katra dzīvnieka tas tiek dezinficēts.

4. IETEIKUMI NEPAREDZĒTĀM SITUĀCIJĀM'

- 4.1. Hipotermija – rektālā temperatūra zem 36.5° C. Zem dzīvnieka jānovieto sildītājs, uzliekot zemāko no rādītājiem, un jāpārsedz ar segu vai dvieli. Pārbaudīt temperatūru. Tiklīdz tā sasniedz 37.7° C, tā izņemt ārā papildus sildelementus. Turpināt uzraudzīt dzīvnieku līdz pilnīgi atmodies. Pazemināta temperatūra paildzina atmošanās laiku.
- 4.2. Hipertermija – rektālā temperatūra virs 39.4° C. Netālu no dzīvnieka novieto ventilatoru, uzslēgtu uz zemiem apgriezieniem. Apkārt dzīvniekam var aplikt izmeklēšanas cimdus, pildītus ar aukstu ūdeni vai ledu (bet ne tiešā kontaktā ar ādu). Pārbauda dzīvnieka temperatūru un noņem ārējos aukstuma elementus, tiklīdz tā paliek 37.7 – 38.8° C.
- 4.3. Vemšana – strauji pacelt dzīvnieku aiz pakaļkājām tā, lai viss kuņģa saturs iztek ārā no mutes dobuma un nepieļautu aizrīšanos ar vēmekļiem. Zem dzīvnieka pakaļkājām paliek sarullētus dvieļus, paceļot pakaļgalu augstāk par priekšdaļu. Atzīmē kartiņā vēmekļu saturu un daudzumu.
- 4.4. Hiperaktivitāte vai vokalizācija – klusām cenšas uzrunāt dzīvnieku, mēģinot to nomierināt. Noņem nost visus potenciālos kairinātājus – gaismas un skaņas. Papildus dzīvnieka aiztikšana var saasināt situāciju. Ja dzīvnieks nenomierinās tuvāko un pastāv iespēju pašsavainoties, tad ielaiž papildus pretsāpju līdzekļus vai sedāciju. Dzīvniekiem, kuri jau sākotnēji ir jūtīgāki pret skaņām un gaismām, jānodrošina klusa vieta, kur atmodies.